

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW
OB. RZYM. – KAT., PARAFIALNY P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.,

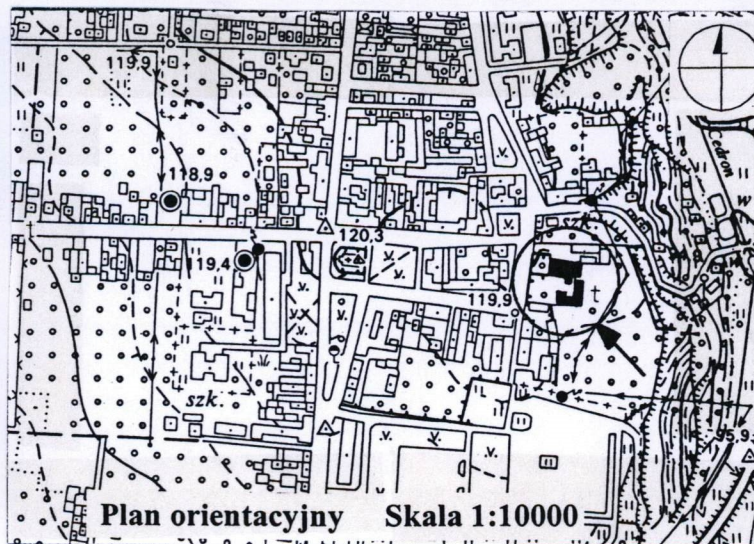
2. Czas powstania

1756-59 r.

3. Miejscowość

GÓRA KALWARIA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres ul. Ks. Zygmunta Sajny 2

nr hipoteczny .....

lub. ewid. gruntów ..... dz. nr ew. 27

5. Przynależność administracyjna

województwo ..... mazowieckie

gmina ..... Góra Kalwaria

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Góra
Nowa Jerozolima

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo ..... st. warszawskie

powiat ..... Piaseczno

8. Właściciel i jego adres

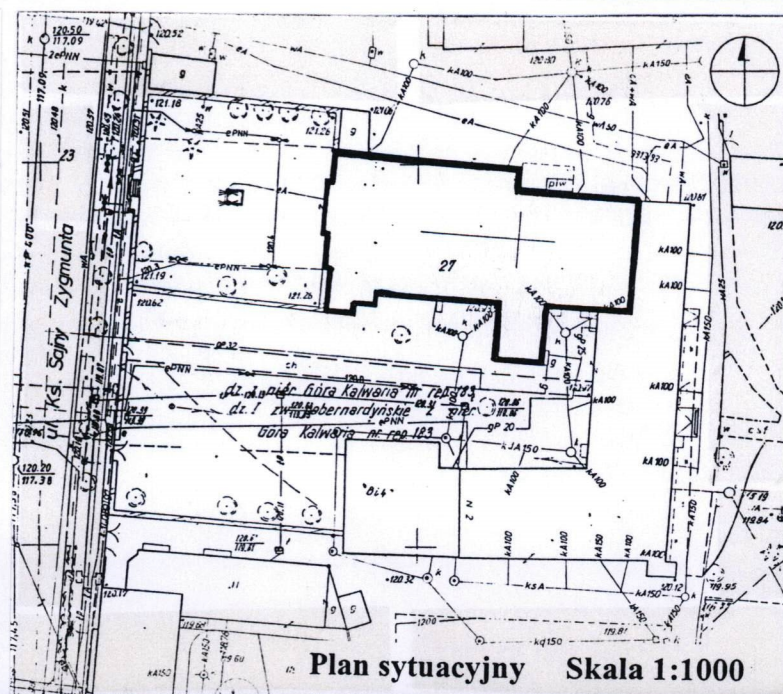
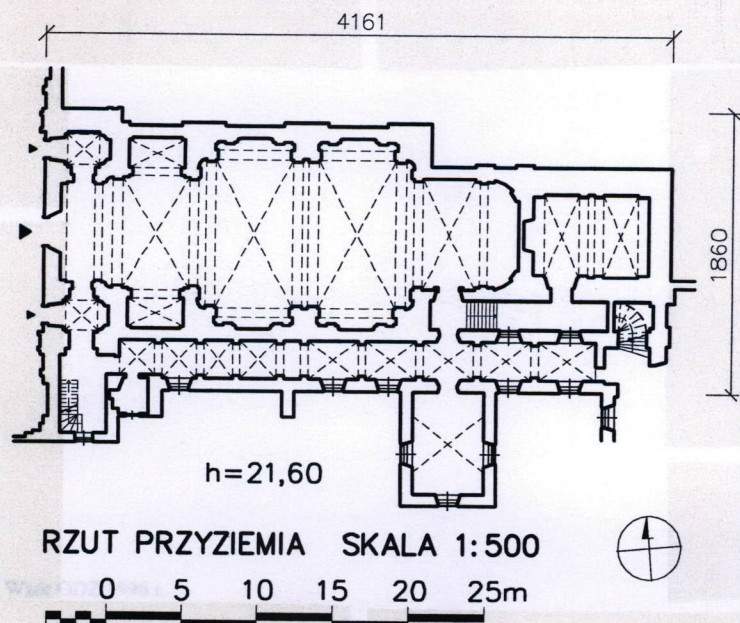
Parafia Rzym.-Kat. w Górze Kalwarii
ul. Ks. Zygmunta Sajny 2
Archidiecezja Warszawska

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr ..... A 1016/364/62 data ..... 05.03.1962 r.

Istniejący budynek kościoła zbudowany został najprawdopodobniej na miejscu pierwszych, drewnianych kościołów we wsi Góra. Początki parafii datują się na XIII w. (wzmianka o kościele w 1252 r.). Początkowo kościoły posiadały wezwanie Wniebowzięcia N.M.P. i w XVI w. do parafii należało 12 miejscowości. Wizytacja kościelna z 1617 r. sygnalizowała pilną potrzebę naprawy drewnianego kościoła i szkoły parafialnej, ponowna wizytacja w 1649 r. odnotowała już bardzo zły stan kościoła.

Taki zniszczony, drewniany kościół nabył wraz z dobrami ziemskimi Góry w 1666 r. biskup poznański Stefan Wierzbowski. Miejsce po istniejących kościołach parafialnych przypadło w udziale zakonowi Bernardynów, obowiązki parafii przeniesiono do kościoła św. Krzyża na Kalwarii. Zespół klasztorny Bernardynów zajmował główne miejsce – na zamknięciu górnego ramienia krzyża rozplanowania miejskiego miasta. Do głównych obowiązków zakonników należała opieka nad kaplicami dróg procesyjnych oraz prowadzenie misterii pasyjnych.

Pierwszy kościół dla Bernardynów, również drewniany wzniesiono około 1670 r., zakonnicy wprowadzeni zostali w Niedziele Palmową tegoż roku. Obok kościoła wzniesiono mały, drewniany bądź murowany klasztor. W 1679 r. dotychczasowe wezwanie Wniebowstąpienia zamienione zostało na Ofiarowania N.M.P. Do kościoła dobudowane zostały od południa i północy dwie kaplice, w południowej umieszczony został obraz Matki Boskiej Bolesnej słynący jako cudowny.

W 1702 r. nowy kościół był już dosyć zniszczony, źródła donoszą, że bardzo ucierpiało od huraganowego wiatru. Ostateczne zniszczenie kościoła i zapewne klasztoru przyniósł jednak huragan i być może pożar w 1756 r.

SYTUACJA – budynek kościoła usytuowany w centralnej części miasta, na wschód od rynku i ratusza. Elewacja frontową zwrócony ku ulicy Ks. Sajny, przed kościołem wydzielony ogrodzeniem dziedziniec z rzeźbą Marki Boskiej pośrodku, od południa przylega do niego trójskrzydłowy budynek dawnego klasztoru. Od północy zabudowania gospodarcze, od wschodu teren ogrodów kościelnych dochodzący do skarpy wiślanej, ogrodzony i uporządkowany.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany – fundamenty murowane z cegły mieszanej z kamieniami polnymi; ściany zewnętrzne i wewnętrzne – murowane z cegły pełnej, tynkowane i malowane. W części krypt i kościoła dolnego wzmocnione, poziom piwnicy schodzi poniżej posadowienia fundamentów.

Sklepienia, stropy – sklepienia murowane, ceglane, kolebkowe z lunetami (imitujące krzyżowe), kolebkowe na gurtach. W zakrystii sklepienie krzyżowe o obniżonej strzałce z obiegającym wydatnym gzymsem (nawiązanie do sklepień lustrzanych).

Więźba – drewniana, konstrukcja krokwiowo – płatwiowa z trzema pionowymi słupami i ukośnym stolcem usztywniającym konstrukcję. Oddzielna konstrukcja nad nawą i nad prezbiterium. Konstrukcja sygnaturki drewniana, słupowa z zastrzałami i mieczami. Więźba nad krużgankiem drewniana, krokwiowa.

Pokrycie dachu – blacha miedziana na deskowaniu układana na rąbek stojący; obróbki i rynny z blachy miedzianej. Daszek sygnaturki pokryty blachą miedzianą.

Posadzki, podłogi – w nawie i kruchcie posadzka z kwadratowych płyt szarego marmuru układanych w karo (być może jasna i ciemna Morawica), prezbiterium – posadzka łączona, wyniesienie pod ołtarz z marmuru Morawica, pozostała część z marmuru śląskiego. W krużganku i zakrystii kwadratowe płytki lastrico.

Schody – na chór – współczesne, żelbetowe ze stopniami z lastrico, pięciobiegowe, zabiegowe z murowaną balustradą; z krużganku na lożę kolatorską Bielińskich drewniane, pochodzące z czasu budowy kościoła, w części dolnej zabiegowe, w części górnej trójbiegowe z podestami, drewniana balustrada.

Otwory - okna – w kościele – drewniane, skrzynkowe, wieloskrzydłowe, skrzydła dzielone na wiele kwater, współczesne; okna w krużganku i zakrystii – z PCV, dwuskrzydłowe. **Drzwi** – część drzwi współczesnych, zewnętrzne: w elewacji frontowej centralnie dwuskrzydłowe, po bokach jednoskrzydłowe, drewniane, deskowe, wewnętrzne jedno i dwuskrzydłowe, drewniane, ramowo – płycinowe, przeszklone; drzwi do zakrystii drewniane, dwuskrzydłowe, opracowane snycersko, ramowo – płycinowe z płycinowymi obramieniami glicyfów. W dolnej kondygnacji część drzwi starych, drewnianych, jednoskrzydłowych, ramowo – płycinowych. Pozostałe drzwi współczesne, drewniane.

RZUT – nawa na rzucie prostokąta, jednonawowa z wydzieloną trójpłaszczyzną kruchtą wejściową, za kruchtą po stronie północnej i południowej dwie kaplice. Część frontowa obejmująca kruchtę nieco szersza od nawy. Nawa trójpłaszczyznowa. Od wschodu węższe prezbiterium na rzucie prostokąta z łukami w narożnikach, za nim prostokątne pomieszczenie kapitułarza. Od południa wzdłuż całej długości kościoła przebiega podłużny krużganek, poprzedzony od strony zachodniej prostokątną, przybudówką, w której klatka schodowa na chór. Schody na lożę kolatorską we wschodnim zakończeniu krużganka. Od południa do krużganka przylega zakrystia na rzucie prostokąta. Część wschodnia kościoła i krużganka połączona ze skrzydłem wschodnim klasztoru.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
9200 m ³	712 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) <p>Po przejęciu kościoła w Górze Kalwarii przez Marianów w latach 1954-61 wykonano podstawowe prace zabezpieczające i remontowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - położono nowe podłogi w korytarzu dolnym i górnym, - założono instalacje elektryczną i ogrzewanie, - wyremontowano ołtarze, przeprowadzono remont zakrystii, - na elewacji frontowej zainstalowano zegar, - założono nowe organy firmy braci Kamińskich z Warszawy. <p>W 1969 r. wyremontowano tynki kościoła, bramy i krużganków, wymieniono obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe.</p> <p>W latach 1979-81 wymieniono strop nad korytarzem oraz konstrukcję dachu, który pokryto blachą stalową. Blachą pokryto również dach kościoła i sygnaturkę.</p> <p>Do większych prac remontowych przystąpiono w latach 1982-83. Wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie fundamentów oraz wykonanie termoiniekcji, - remont krypt oraz dolnej kaplicy św. Waleriana, - remont konstrukcji dachu i wykonanie nowego pokrycia z blachy miedzianej, - remont konstrukcji drewnianej sygnaturki, - naprawę tynków oraz malowanie elewacji oraz wnętrza, - przemalowanie zniszczonych szczytów kościoła, - wymianę wszystkich okien w kościele i zakrystii, - remont zegara w elewacji frontowej, - wykonano instalację centralnego ogrzewania, co wiązało się z częściową wymianą posadzek w prezbiterium. <p>W ostatnich latach (1998-2002) przeprowadzono ponowne prace związane z naprawą tynków oraz pomalowaniem elewacji i wnętrza. We wnętrzach wymieniono cokoły z tynkowanych na marmurowe oraz część wyposażenia.</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>Stan zachowania elementów konstrukcyjnych budynku dobry. Brak widocznych uszkodzeń, nie wymaga prowadzenia prac remontowych.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Budynek w chwili obecnej (po remoncie generalnym w ostatnich latach) znajduje się w dobrym stanie technicznym i w zasadzie nie wymaga prowadzenia w najbliższym czasie prac remontowych. Należy na bieżąco dbać o obiekt, wykonywać prace zabezpieczające oraz prace porządkowe.</p>			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

1. Plan Kościoła z Klasztorem po XX. Bernardynach w Mieście Góra Kalwaria, niedatowany, oryg. AGAD, Zb. Kartograf., sygn. 18-3, ark. 5.
2. Plan położenia klasztoru Xsieny Bernardynów i iuż zabranych części dla woyska w mieście Góra, 1830, oryg. AGAD, Zb. Kartograf., sygn. 318-16.
3. Plan sytuacyjny klasztoru XX. Bernardynów, niedatowany, oryg. AGAD, Zb. Kartograf., sygn. 18-3, ark. 2.

22. Bibliografia

1. M. Borkowska OSB, Dzieje Góry Kalwarii, Kraków 2002.
2. KZSzWP, T. X, Woj. Warszawskie, z. 14, Pow. Piaseczyński, oprac. E. Żyłko i D. Kaczmarczyk, 1962.
3. G. Kalwarczyk ks., Dekanat czerski w archidiecezji warszawskiej, Warszawa 2000, s. 26-41.
4. A. Kluś, Góra Kalwaria. Dokumentacja historyczno – architektoniczna kościoła i klasztoru ks. marianów (pobernardyński), Warszawa 1988.
5. A. Liczbiński, Góra Kalwaria – lokalizacja i układ przestrzenny miasta [1670-1690), KAiU, z II, 1957, s. 199-216.
6. T. Lipiński, Miasto Góra Kalwaria, opis historyczny przez..., Biblioteka Warszawska, T. 4, 1842, s. 548-559.
7. J. Łukaszewicz, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych...w dawnej diecezji poznańskiej, Poznań 1863.
8. L. Trippin, Góra Kalwaria czyli Nowe Jeruzalem położona dziś w guberni warszawskiej, obwodzie warszawskim, powiecie czerskim. Opis historyczno – statystyczny, Biblioteka Warszawska, T. 4, 1854.

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst ..... Izabella Sadowa, VII 2003r. *Sadowa*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... Izabella Sadowa, VII 2003 r. *Sadowa*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... Izabella Sadowa, VII 2003 r. *Sadowa*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... archiwum własne

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki szt. 7

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	c.d. poz. 12 – HISTORIA; poz. 13 – OPIS
3. Województwo.....mazowieckie.....		

c.d. poz. 12 – HISTORIA:

Budowę nowego budynku, murowanego i istniejącego do dzisiaj budynku rozpoczęto zaraz potem, kamień węgielny pod nowy budynek położył kanonik kolegiaty warszawskiej Krzysztof Krakier 19 sierpnia 1756 r. Fundatorem kościoła pod nowym wezwaniem Niepokalanego Poczęcia N.M.P. był marszałek wielki koronny i starosta czerski Franciszek Bieliński. Kościół wzniesiono w stylu barokowym według projektu Jakuba Fontany. Razem z kościołem wzniesiono również od strony południowej nowe zabudowania klasztoru, być może również wg projektu Fontany. Od południa do nawy dobudowano kaplicę św. Waleriana (obecna zakrystia). Pod kościołem zlokalizowano krypty, w których pochowano następnie fundatora Franciszka Bielińskiego wraz z żoną.

Bernardyni zamieszkiwali Górę Kalwarię do 1863 r., kiedy to zostali usunięci z klasztoru za sprzyjanie powstaniu styczniowemu i przeniesieni do Koła. Kościół został zamknięty a klasztor przeznaczono na urząd powiatowy. W kilka lat później mieszkańcy góry rozpoczęli starania u władz carskich zmierzające do odzyskania kościoła, które uwieńczone zostały sukcesem w 1879 r. Kościół bernardyński stał się siedzibą parafii (wobec zniszczenia kościoła św. Krzyża na Kalwarii). Po przeprowadzonym remoncie w latach 1880-83 kościół i nową plebanię w części klasztoru ponownie poświęcono.

W 1902 r. ówczesny proboszcz ks. Walichnowski przeprowadził prace remontowe budynku. Wykonano nowe pokrycie dachu, wyremontowano tynki, odnowiono wnętrze i ołtarze boczne a ołtarz główny zastąpiono nowym. W 1914 r. kościół ponownie został zdewastowany przez wojska rosyjskie, m.in. zrabowano wszystkie dzwony. Po zakończeniu wojny przystąpiono do usuwania szkód, drobne prace remontowe przy kościele trwały przez cały okres międzywojenny: remont tynków w elewacjach północnej i południowej, wymieniono pokrycie dachowe, założono instalacje elektryczną i nowe żyrandole oraz zawieszono w 1929 r. nowe dzwony.

Kończące się walki II wojny światowej spowodowały w 1945 r. duże zniszczenia kościoła i klasztoru. Na kościele zniszczeniu uległ dach oraz elewacje frontowa i tylna, największe zniszczenia nastąpiły w części wschodniej. Prace remontowe przy odbudowie trwały od 1946 do 1949 r.

W 1953 r. parafię w Górze Kalwarii wraz ze wszystkimi kościołami objęli księża Marianie. W 1954 r. przystąpili oni do generalnego remontu kościoła i dawnego klasztoru, które zakończono w 1955 r. Obecnie kościół stanowi centrum parafii w Górze Kalwarii prowadzonej z powodzeniem przez księży Marianów.

c.d. poz. 13 – OPIS:

BRYŁA – budynek kościoła całkowicie podpiwniczony (pod nawą, prezbiterium i krużgankiem). Prostokątna nawa nakryta wysokim dachem dwuspadowym połączona z nieco niższym prezbiterium i kapitułarzem nakrytym wspólnym dachem dwuspadowym o kalenicy niższej niż na nawie. Od frontu szersza, dwukondygnacyjna elewacja, zwieńczona szczytem z wolutowymi spływami i gzymsem na łuku odcinkowym oraz krzyżem. Od południa dwukondygnacyjny krużganek biegnący wzdłuż całej długości elewacji, nakryty daszkiem pulpitowym z dobudowaną w części zachodniej parterową kruchtą. Na wysokości prezbiterium do krużganka dobudowana ścianą szczytową parterowa zakrystia nakryta dachem dwuspadowym. Na kalenicy ośmioboczna sygnaturka zwieńczona baniastym hełmem. Do frontu elewacji dobudowane dwie parterowe dobudówki oraz ogrodzenie wydzielające dziedziniec wejściowy. Od południowego - wschodu do kościoła przylega wschodnie skrzydło dawnego klasztoru.

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

ELEWACJE

Elewacja zachodnia (frontowa) – trójosiowa, dwukondygnacyjna, część dolna rozdzielona pilastrami toskańskimi (dwa środkowe zdwojone), pilastry na bardzo wysokich cokołach z prostokątnymi blendami. Cokołu na wysokość drzwi wejściowych do budynku, centralnie główne drzwi ujęte portalem z piaskowca, nad nimi gzyms z łukiem odcinkowym. Po bokach dwa symetryczne wejścia do kruchty bocznych ujęte w portale z piaskowca i zwieńczone prostym gzymsem odcinkowym. W partii środkowej elewacji centralnie okno zwieńczone łukiem odcinkowym, pod nim prostokątna płycina z tablicą pamiątkową z piaskowca. W osiach drzwi bocznych prostokątne, wydłużone otwory okienne z żaluzjami, pod nimi prostokątne płyciny. Nad oknami gzymsy oparte na łuku odcinkowym. Całość partii dolnej wieńczy gzyms z trójkątnym, rozciętym szczytem. Górną partię zwieńczenia tworzy część frontowa nad trójkątnym szczytem ujęta wolutowymi spływami i płomienistymi wazami z piaskowca na narożnikach. W części centralnej zwieńczenia, ujęte pilastrami okno zwieńczone łukiem odcinkowym, nad nim okrągły zegar. Zegar i całość zwieńczenia zakończone wydatnym gzymsem opartym na łuku odcinkowym, nad nim krzyż na postumencie. Po bokach elewacji mur ograniczający teren dziedzińca przed kościołem w formie przęseł z półkolistymi blendami, rozdzielonych pilastrami i zwieńczonych gzymsem. W części południowej za murem widoczny szczyt korytarza biegnącego wzdłuż kościoła.

Elewacja wschodnia (tylna) – prosta, częściowo wbudowana w budynek klasztoru. Centralnie okno we wnęcie zwieńczone łukiem ostrym, prostokątne, zwieńczone łukiem „tudorów”. Dolna partia cokołowa nieznacznie wyznaczona w grubości muru, elewacja ujęta narożnymi pilastrami, zwieńczona gzymsem. Elewacje wschodnie nawy ujęte narożnymi pilastrami z gzymsem dochodzącym do połaci dachu prezbiterium, zwieńczone trójkątnym, gładkim szczytem, nad którym sygnaturka.

Elewacja południowa – dwukondygnacyjna, część od frontu ujęta pilastrami i nieco wychodząca przed lico ściany z oknem na osi o dekoracji identycznej jak w elewacji frontowej. Część dolna elewacji nawy i prezbiterium stanowi podłużny korytarz biegnący wzdłuż kościoła z centralną dwuuskokową szkarpą i dwiema kondygnacjami okien, dolne większe, prostokątne, okratowane, górne mniejsze, kwadratowe. Przed lico korytarza wychodzi w części frontowej niższa, parterowa kruchta (pozostałość dawnego skrzydła zachodniego) i w miejscu połączenia nawy i prezbiterium prostokątna, parterowa zakrystia z jednoosiowymi, prostymi elewacjami i trójkątnym szczytem od południa oddzielonym osi ściany daszkiem nad gzymsem. Nad dachem korytarza widoczne elewacje nawy i prezbiterium, trójosiowe z prostokątnymi oknami zwieńczonymi łukiem odcinkowym umieszczonymi w dużych, płaskich wnękach o zaokrąglonych narożnikach. Okna w prostych opaskach z gzymsem parapetowym. W elewacji prezbiterium dobudowany komin c.o. Elewacje zwieńczone gzymsem koronującym, na zakończeniu połaci dachu nawy sygnaturka na ośmiobocznej podstawie, ażurowa z otworem zwieńczonym łukiem odcinkowym baniastymi hełmami zwieńczonymi krzyżem.

Elewacja północna – dwukondygnacyjna, czteroosiowa z nieznacznie wyznaczoną w grubości muru partią cokołową. Część od frontu ujęta pilastrami i nieco wychodząca przed lico ściany z oknem na osi o dekoracji identycznej jak w elewacji frontowej, analogiczna jak w elewacji południowej. Dalsza część elewacji nawy trójosiowa z prostokątnymi oknami zwieńczonymi łukiem odcinkowym umieszczonymi w dużych, płaskich wnękach o zaokrąglonych narożnikach, tworzącymi rodzaj płaskich, zdwojonych pilastrów. Okna w prostych opaskach, pod oknami prostokątne płyciny zakończone od dołu łukiem odcinkowym, w nich owalne, leżące otwory okienne. W przyziemiu cokołu widoczne prostokątne okienka krypt, w części zachodniej dobudowane pomieszczenie gospodarcze i tył muru dziedzińca przed kościołem. Elewacja prezbiterium dwukondygnacyjna, podzielona na dwie części odpowiadające we wnętrzu zasięgowi prezbiterium i od wschody kapłitarza. Część zachodnia z dwoma płaskimi pilastrami i dwoma prostokątnymi oknami nad sobą przy narożniku z nawą. Okno górne zwieńczone łukiem odcinkowym w opasce pod nim prostokątna płycina. Dolne okno w opasce z gzymsem parapetowym. W partii cokołu dobudowane zadaszenie wejścia gospodarczego do krypt. Część wschodnia dwuosiowa z prostokątnymi oknami zwieńczonymi łukiem odcinkowym umieszczonymi w dużych, płaskich wnękach o zaokrąglonych narożnikach. Okna w prostych opaskach, pod oknami prostokątne płyciny. W partii cokołu dwa okna doświetlające krypty, prostokątne, zwieńczone łukiem odcinkowym. Całość elewacji nawy i prezbiterium zwieńczona gzymsem koronującym.

WNETRZE – wnętrze o wystroju barokowym, tynkowane i malowane w jasnych kolorach z częściową dekoracją malarską arkad. Nawa szersza od prezbiterium, oddzielona od niej arkadą, czteroprzęślowa, przęsła nawy wydzielone opilastrowanymi filarami przyściennymi, między dwiema wschodnimi znajdują się wnęki ołtarzowe, w zachodnią wbudowane zostały kaplice z emporą chóru a w skrajnym przęśle zachodnim znajduje się trójdzielna kruchta wejściowa z emporą chóru nad nią. W nawie sklepienia kolebkowe z lunetami o formie sklepień krzyżowych, nad emporami kolebki poprzeczne. Kaplice i empora chóru otwarte do nawy arkadami koszowymi, nad nimi pełna balustrada empor. Filary przyścienne i ściany boczne podzielone pilastrami toskańskimi, zdwojonymi i parzystymi, dźwigają

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	c.d. poz. 13 – OPIS; RZUT
3. Województwo.....mazowieckie.....		

c.d. poz. 13 – OPIS:

c.d. WNETRZE – wydatne belkowanie w układzie zdwojonym, obiegające całość nawy i prezbiterium. Wnęki ołtarzowe utworzone przez podziały architektoniczne ściany, ołtarze ujęte pilastrami, zwieńczone owalnym okienkiem i gzymsem na łuku odcinkowym, nad nimi prostokątne okna w opaskach z pilastrów tokańskich, zwieńczonych gzymsem na łuku odcinkowym. Przęsła wschodnie nawy od zachodnich oddzielone arkadą. Podziały architektoniczne ścian prezbiterium o poziomych podziałach gzymsovych jak w nawie, ściana tylna o zaokrąglonych narożnikach. W ścianie południowej prezbiterium wejście do klasztoru, nad nim okno łoży kolatorskiej Bielińskich. Na południowym narożniku nawy i prezbiterium drewniana ambona. Analogiczne okno, zewnętrzne w ścianie północnej. Nad ołtarzem półkoliste okno do kapitułarza. Prezbiterium nieco wyniesione. Za prezbiterium pomieszczenie kapitułarza, dwuprzęsłowe, zwieńczone sklepieniem kolebkowym z lunetami na gurtach. Ściany ujęte uproszczonymi pilastrami z podziałami ramowymi. Wnętrze korytarza południowego zwieńczone sklepieniem kolebkowym z lunetami z oknami w elewacji południowej, otwory schodzące do poziomu posadzki. Tynkowane i malowane. Wnętrza piwnic i krypt tynkowane i malowane, częściowo widoczna pod tynkiem konstrukcja kamienna fundamentów. Wnętrze zakrystii z drewnianą, intarsjowana boazerią ścian do wysokości ok. 2 m. oraz otworów okiennych i drzwi wraz z ozdobnymi szafami na ubrania.

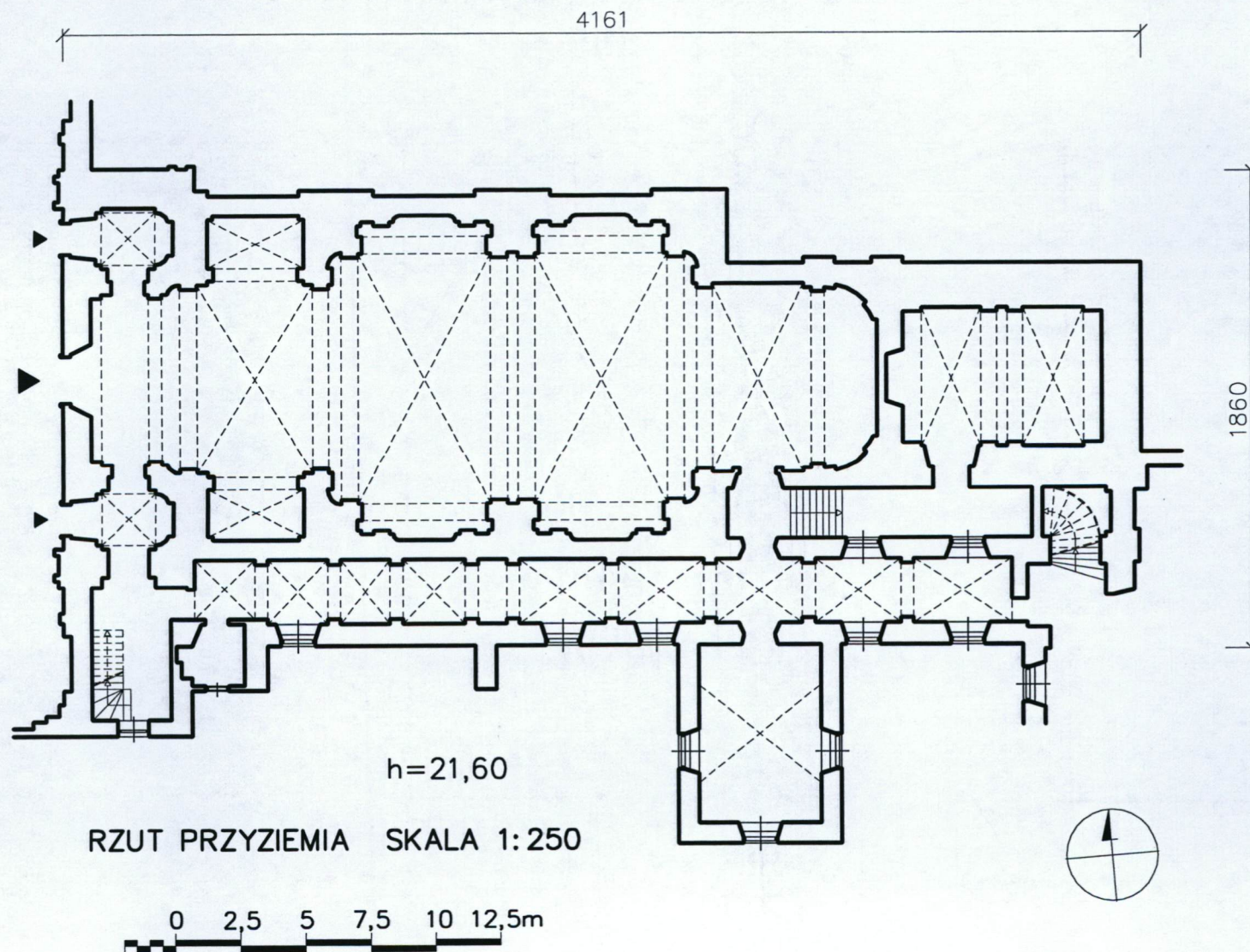
WYPOSAŻENIE – 1. Ołtarz główny, neorenesansowy, 3 ćw. XIX w., 2. Ołtarz boczny, barokowy, 3 ćw. XVIII w., 3. Rzeźby drewniane, barokowe, XVII i XVIII w., 4. Sarkofag św. waleriana, marmur, XVII/XVIII w., 5. Obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, barokowy, 2 poł. XVII w., 6. Stacje Męki Pańskiej, barokowe, 2 poł. XVIII w., 7. Portret Biskupa Wierzbowskiego w zakrystii, barokowy, 3 ćw. XVIII w., 8. Ambona barokowa, 3 ćw. XVIII w., 9. Chrzcielnica barokowa, kamienna, przed poł. XVII w., 10. Wyposażenie intarsjowane zakrystii, barokowe, XVIII w.

INSTALACJE – elektryczna, centralnego ogrzewania, audio, odgromowa.

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

2. Elewacja frontowa

3. Część zachodnia elewacji południowej

4. Część wschodnia elewacji południowej

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

5. Widok zakrystii w elewacji południowej

6. Elewacja południowa nawy

7. Elewacja północna nawy

8. Elewacja północna prezbiterium

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

9. Widok elewacji wschodniej i północnej

10. Okno w elewacji wschodniej

11. Drzwi główne w elewacji frontowej

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

12. Okna nawy w elewacji północnej

13. Widok sygnaturki

14. Brama na dziedziniec przed kościołem

15. Widok wnętrza dziedzińca przed kościołem

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO PO CZĘCIA N.M.P.	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

16. Oryginalny wazon zwieńczenia elewacji frontowej

17. Widok części wschodniej wnętrza kościoła

18. Widok części zachodniej wnętrza kościoła

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

19. Widok części wschodniej wnętrza

20. Widok empor chóru muzycznego

21. Wnętrze zakrystii

22. Widok wnętrza krypt

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

23. Widok ściany północnej wnętrza

24. Północna kaplica i empora chóru

25. Widok na ścianę południową
prezbiterium i nawy

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....

26. Fundamenty kościoła w podziemiach pod korytarzem południowym

27. Wieżba nad nawą kościoła

28. Wieżba nad nawą kościoła

1. Miejscowość.....Góra Kalwaria.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Góra Kalwaria.....	KOŚCIÓŁ KLASZTORNY BERNARDYNÓW P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N.M.P.	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

29. Widok korytarza po stronie południowej kościoła

30. Drzwi do zakrystii

31. Schody na lożę kolatorską z korytarza południowego

Wkładkę założył..... Izabella Sadowa, VII.2003 r.....

Miejsce przechowywania negatywów: .....archiwum własne.....